

Таблиця 1

Обсяги виробництва цукру квот “А” і “В” та вирощування цукрових буряків для виробництва цукру квот “А” і “В” в 2009 році (тис. т)

Регіон	Квота “А” і “В” на цукор	Фактично вироблено цукру	Цукрові буряки	Фактично прийнято буряків
Україна	1896,67	1894,67	15949	14917,42
в т.ч. Вінницька область	256,93	256,86	2340	1970,93

Отже, метою ринку цукру є забезпечення динамічного розвитку всіх відповідних галузей, підвищення ефективності і конкурентоспроможності, досягнення на цій основі надійної продовольчої безпеки країни, при цьому, держава повинна сприяти формуванню, розвитку та регулюванню ринку цукру.

Роблячи висновок, можна стверджувати, що протягом останніх двох років в Україні намітились позитивні тенденції до збільшення виробництва власного бурякового цукру для забезпечення потреб внутрішнього ринку та значно зросла зацікавленість товаровиробників до вирощування цукросировини, поступово відновлюється конкурентоспроможність та експортний потенціал галузі, створюється привабливий інвестиційний клімат та передумови для виведення галузі на рівень передових країн світу.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЗЕРНОВОГО ГОСПОДАРСТВА В УМОВАХ РИНКОВИХ ВІДНОСИН

**Чіхрак І.Т, студентка,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка**

Найважливішою складовою світового ринку сільськогосподарської продукції, основою гарантування продовольчої безпеки України є пшениця. Затяжна соціально-економічна криза негативно вплинула на розвиток зернового господарства і, зокрема, на виробництво пшениці, що істотно позначилося на експортних можливостях держави. Тенденції останніх років свідчать, що до теперішнього часу не вирішено проблему забезпечення сталості зерновиробництва, задоволення загальнодержавних потреб у

продовольчому зерні високої якості, забезпечення високого рівня конкурентоспроможності та прибутковості галузі.

Глибинні процеси світової економічної та екологічної кризи значно порушили пропорції аграрного виробництва, зумовили зміни ринкової орієнтації товаровиробників сільськогосподарської продукції. Певною мірою це стосується зернового сектору, який традиційно вважається стратегічним та експортно-орієнтованим, що за своїми потенційними обсягами здатний впливати на світову продовольчу безпеку. Коливання пропорцій світового виробництва зерна викликає напругу не лише в галузях аграрної сфери, але й соціальної, що вимагає постійного моніторингу динаміки змін його обсягів й аналізу тенденцій розвитку ринків зерна окремими країнами-виробниками.

Дослідження основних тенденцій і кон'юнктури світового ринку зернових є основною формування ефективної експортної політики. Ретельний аналіз динаміки світового виробництва, співвідношення попиту та пропозиції зернових культур у провідних країнах світу, зміни зернових запасів, співвідношення експортних та імпортних позицій забезпечує адекватне прогнозування ситуації на глобальному ринку та надає можливість вітчизняним учасникам ринку продавати зерно за сприятливішими умовами, раціонально маневрувати власними ресурсами і збільшувати виробництво в аграрному секторі.

Очевидно, немає країни у світі, де б не вирощувалася хоча б одна зернова культура, що забезпечує необхідні продукти харчування. У 1996 - 2000 рр. середня площа зернових у світі становила 685 млн. га. Проте, за деякими показниками, в умовах загострення фінансової та економічної кризи існує тенденція до помітного скорочення площ. Так, у 2010 р. зібрані площі зернових у світі становили 694,6 млн. га, що на 0,2 млн.га менше показника 2009 року (694,8 млн. га) [1].

Враховуючи постійне зростання попиту на зерно у світі, виникла потреба у збільшенні зборів зерна в Україні. Однак, збільшення обсягів виробництва зернових на сьогодні залишається однією з найважливіших проблем агропромисло-вого комплексу. Завдання полягає в отриманні високих урожаїв при якомога менших затратах праці і засобів.

За даними Державного комітету статистики України урожайність зернових та зернобобових у 2008 році становила 43,6 ц/га, у 2009 – 29,8 ц/га. [2]. За оперативними даними у 2010 році зменшення урожайності зернових буде набагато більшим. Тобто,

урожайність зерна в Україні, у протиріч до усталених тверджень про високу родючість українських ґрунтів, сьогодні у рази поступається урожайності зернових у інших провідних зернових країнах. Рівень рентабельності виробництва зернових скорочується. У 2008 році він становив 16,4 %, у 2009 році – 7,3%. На думку фахівців, для здійснення ефективного зерновиробництва мінімальна рентабельність виробництва зерна повинна становити 20 %, а раціональна (в умовах України) - щонайменше 40 %.

Функціонування національної економіки в ринкових умовах передбачає включення країни у світові інтеграційні процеси. Особлива роль у вирішенні цієї проблеми належить експортно-імпортним відносинам, зокрема на ринку зерна України. Зернові культури традиційно займають вагоме місце у формуванні зовнішньоекономічного обороту країни.

З огляду на це, зерновий ринок може стати не лише економічно привабливим сектором економіки, але і вагомим політичною складовою української політики в міжнародних відносинах.

Отже, перехід України до ринкової економіки відкрив широкі можливості для розвитку сільського господарства в цілому і зерновиробництва зокрема. Тому важливим інструментом нової ефективною системи організації та управління розвитку зернового ринку є експортно-імпортна політика. Саме від ефективною експортно-імпортної політики, як важеля державного регулювання, залежить перспективи міжнародної конкурентоспроможності виробництва зерна, яка багато в чому визначає ефективність зовнішньоторговельних операцій, формує умови співпраці вітчизняних та іноземних аграрних підприємств.

Література.

1. Франченко Л.О. Стан та сучасні тенденції розвитку світового ринку зерна / Л.О. Франченко // Збірник наукових праць Уманського державного аграрного університету. Вип. 72. Ч. 2. Економіка: наукове видання / Уманський державний аграрний університет. - Умань: УДАУ, 2009. - 268 с.
2. Грідін О.В. Світовий ринок зерна: стан, проблеми та перспективи розвитку / О.В. Грідін // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка та менеджмент». – 2008. - Випуск 8/1, (31), – С. 75-78.
3. Інтернет ресурс. [Режим доступу] www.ukrstat.gov.ua

Науковий керівник – к.е.н., доцент Левкіна Р.В.